

Co to jest wścieklizna?

- Wirus wścieklizny, wraz z lyssawirusami nietoperzy europejskich (EBLV 1 i 2), należy do rodzaju Lyssavirus, rodzina Rhabdoviridae. Coraz więcej wskazuje na to, że lyssawirusy mogą krążyć wśród nietoperzy bezobjawowo.
- Wścieklizna jest śmiertelną zoonozą i uważa się, że w niektórych krajach europejskich kot stwarza wysokie ryzyko jej przenoszenia na człowieka.
- Wścieklizna występuje na całym świecie, z niszowymi wyjątkami. Duże rejony Europy są obecnie wolne od wścieklizny zwierząt naziemnych dzięki szczepieniom dzikich zwierząt. Lis rudy jest głównym rezerwuarem wścieklizny w Europie.
- Większość niedawnych przypadków wścieklizny w Europie Zachodniej to nielegalnie sprowadzane zwierzęta z Afryki lub Azji południowo-wschodniej, gdzie wścieklizna występuje endemicznie.
- Wirus jest łatwo inaktywowany przez środki dezynfekcyjne oparte na detergentach.

Zakażenie

- Wściekle zwierzęta są jedynym źródłem zakażenia (przez ukąszenie, zadrapanie).
- Wirus jest wydalany ze śliną począwszy od kilku dni przed początkiem objawów klinicznych.
- Średni okres inkubacji wynosi dwa miesiące, lecz może wahać się od 2 tygodni do kilku miesięcy, zależnie od dawki zarazki i miejsca zakażenia.
- Mimo, że koty mogą się zarazić lyssawirusami nietoperzy, zagrożenie to jest niewielkie.

Objawy kliniczne

- Wszelkie agresywne zachowania nieszczepionego zwierzęcia lub nagła zmiana jego zachowania powinny budzić podejrzenia.

- Choroba przebiega w postaci gwałtownej (szałowej) lub porażennej (cichej). Około 90% wściekłych kotów wykazuje postać szalową.
- Z powodu zapalenia mózgu obserwuje się deficyty dotyczące nerwów czaszkowych i przodomózgowia: brak/ograniczone odruchy powiekowe, rogówkowe i źreniczne, zez, opuszczenie żuchwy, ślinienie, drgawki, skurcze, drżenia, dezorientację, bezcelowe chodzenie, przesadne reakcje emocjonalne (rozdrażnienie, ataki szału, strachliwość, światłowstręt), jak również niezborność i porażenia niechybnie prowadzące do śpiączki i śmierci wskutek zatrzymania oddechu.
- Koty często padają po 3-4 dniach choroby.

Rozpoznawanie

- Jednoznaczne rozpoznanie wścieklizny może być dokonane tylko pośmiertnie badaniem laboratoryjnym, najlepiej mózgu.
- W przypadku podejrzenia wścieklizny kota należy odizolować i powiadomić lekarza urzędowego.
- Badania serologiczne są stosowane tylko do potwierdzenia odporności poszczepiennej w przypadku niektórych podróży międzynarodowych.

Postępowanie z chorym i podejrzanym kotem

- Możliwość szczepienia zwierząt pokąsanych przez wściekle zwierzę zależy od lokalnych przepisów, ale w wielu krajach się ich nie wykonuje ze względu na zagrożenie zdrowia publicznego.
- Z tego samego względu leczenie kotów z objawami wścieklizny jest niedopuszczalne.
- W rejonach endemicznego występowania wścieklizny należy postępować ostrożnie z bezpiecznymi kotami; kontakt z takimi zwierzętami, nawet jeżeli wydają się zdrowe, zawsze jest ryzykowny.

Szczepienia

- Wścieklizna jest zwalczana szczepieniami kotów zagrożonych (wychodzące na dwór, zwłaszcza na terenach endemicznych). By zmniejszyć ryzyko mięsaków poiniekcyjnych, preferuje się u kotów szczepionki nie zawierające adjuwantu.
- Koty uodporniają się po tych szczepieniach lepiej niż psy; po pierwszej dawce u ponad 97% kotów pojawia się poziom przeciwciał $\geq 0,5$ j.m./ml, co jest międzynarodowo uznanym wskaźnikiem odporności.
- Szczepienie kociąt powinno być wykonywane w 12 do 16 tygodnia życia i powtórzone po roku.
- Niektóre szczepionki chronią przed wścieklizną przez 3 lata lub dłużej, jednak krajowe lub lokalne przepisy mogą wymagać corocznej dawki przypominającej.

© ERZAFSSA Nancy, Frankreich

- *Nierównomierne rozszerzenie źrenic u wściekłego kota*

© Wikimedia / Malene Thyssen

- *Lis rudy (Vulpes vulpes) jest głównym rezerwuarem wścieklizny w Europie*

© ERZAFSSA Nancy, Frankreich

- *Wszelkie agresywne zachowania kota powinny budzić podejrzenie wścieklizny*

© lek. wet. Artur Borkowski, Mszana Dolna

- *W ostatniej fazie wścieklizny występuje porażenie nerwów czaszkowych (widoczne nierównomierne rozszerzenie źrenic).*

© Boehringer Ingelheim

- *Porażenie nerwów czaszkowych w ostatnim stadium wścieklizny.*